

Alles bewaren?

Beter van niet

Waarom kan ik niet gewoon alles bewaren? Het antwoord op deze vraag staat niet in de Archiefwet. In dit artikel gaan we in op de argumenten waarom het goed is om te vernietigen.

Voorheen was een van de voornaamste redenen om te vernietigen het ruimtegebrek in de archiefruimte of een terechtwijzing van de archiefinspecteur. Bij digitaal informatiebeheer speelt het probleem van ruimtegebrek veel minder. Het is eenvoudig om snel digitale opslagruimte toe te voegen, bijvoorbeeld in de cloud.

Het opschalen van dataopslagruimte levert wel andere, minder zichtbare problemen op. Steeds vaker worden onderzoeken gepubliceerd over de milieubelasting van digitale opslag in de cloud. Een van die onderzoeken stelt dat de opslag van 100 gigabyte aan data in de cloud per jaar 0,2 ton CO₂ uitstoot. Ter vergelijking, 1200 kilometer rijden in een dieselauto levert dezelfde uitstoot op. Digitale opslag veroor-

zaakt milieueffecten waar we op dit moment nog onvoldoende rekening mee houden. Een goede reden dus om niet alles te bewaren.

Euro's

De lasten voor digitale opslag lijken altijd mee te vallen. Vaak vergelijken we de kosten met de prijs van een externe harde schijf in de winkel, maar de werkelijkheid is anders. Er zijn veel kosten gemoeid met digitale opslag. Denk daarbij aan het draaiend houden van het serverpark, de software en bijbehorende licenties om de informatie te kunnen lezen, beveiliging, dataspecialisten om de informatie te kunnen interpreteren, etcetera.

Los van de vraag of het technisch mogelijk is om alle

FAQ

Wat moet ik vernietigen?

Elke organisatie heeft een of meerdere selectielijsten waarin vermeld is wat vernietigd, dan wel blijvend bewaard moet blijven aan archiefbescheiden/documenten/informatieobjecten. Deze selectielijsten zijn te vinden op de website van het Nationaal Archief, maar ook via een zoekmachine. Kijk wel goed naar welke selectielijst op welk moment van toepassing is. Vaak bestaan selectielijsten uit categorieën van processen. Soms vind je daarbij ook een opsomming van documentsoorten. Voorbeelden daarvan zijn, besluiten, notities, facturen of e-mails. Maar in mijn dossier zitten stukken uit meerdere categorieën van de selectielijst. In dat geval is het praktisch om de langste bewaartermijn te hanteren. Een kanttekening daarbij is wel dat de AVG voorschrijft dat informatie met (bijzondere) persoonsgegevens niet langer bewaard blijft dan in de

selectielijst voorgeschreven. Dit vraagt dus wel dat de dossiers zorgvuldig gevormd en de processen zorgvuldig ingericht worden met inachtneming van de AVG.

Moet ik kopieën of gebruikte informatie/datasets die in andere systemen opgeslagen zijn vernietigen? En de informatie op de back-ups?

Als je de kopieën zelf beheert wel. Tenzij je de informatie uit databases gebruikt voor andere taken of processen. Dan kan de informatie onderdeel zijn van een ander proces dat wellicht een andere bewaartermijn kent. Informatie op back-ups moet ook vernietigd worden. Het is wellicht niet praktisch om de vernietiging synchroon te laten verlopen. Houd hier in ieder geval rekening mee bij het opstellen van een back-up-strategie.

En metadata?

Ook metadata moeten vernietigd worden, maar niet alle metadata. De gegevens die

op de vernietigingslijst staan, moeten bewaard worden. De vernietigingslijst maakt deel uit van het proces-verbaal van de vernietiging. Dit proces-verbaal is altijd blijvend te bewaren. Daarnaast moeten metadata die betrekking hebben op de relatie van de informatie met andere informatie (relationele metadata) bewaard blijven. Anders ontstaan er "dode linkjes". Dit heeft tot gevolg dat nog lopende zaken mogelijk niet meer toegankelijk zijn. De oorzaak hiervan zit in de technische infrastructuur van databases.

Wat betekent schonen? Moet dat? En wanneer?

Schonen bestaat in formele wet- en regelgeving niet. Het gaat erom dat de dossiers of zaken gevuld worden met enkel de documenten (of informatie) die in het dossier of de zaak thuishoren. In de praktijk zie je dat er meer stukken in de dossiers bewaard worden dan voor de uitvoering van de taak of zaak nodig is. Het kan zijn dat

de organisatie, in samenspraak met de archiefdienst, inspecteur of archivaris, besluit om de dossiers of zaken te schonen voor overbrenging. Of eerder, bij het afsluiten of archiveren van het dossier. Dit om de beheerlasten te verlagen. Bijvoorbeeld door de dubbel en stukken die per ongeluk in het dossier staan te vernietigen. Verplicht is dit niet en een vast moment om dit te doen is er ook niet.

Mag je ook informatie langer bewaren?

Nee, formeel niet. In de praktijk wordt informatie weleens voor behandeling van een andere zaak (her)gebruikt.

En van vernietigen naar blijvend bewaren?

Op basis van de in de selectielijst opgesomde criteria voor uitzonderingen van vernietiging is het mogelijk om informatie uit te zonderen van vernietiging. De informatie krijgt dan in overeenstemming met de archivaris of archiefinspecteur de waardering: blijvend bewaren.

'ER ZIJN VEEL KOSTEN GEMOEID MET DIGITALE OPSLAG'

informatie blijvend goed te beheren, is het – zeker voor een systeem dat niet meer gebruikt wordt – een grote kostenpost voor de organisatie. Want wees eerlijk, hoeveel van de informatie wordt echt gebruikt binnen de organisatie?

Infobesitas

We produceren en verzamelen met z'n allen veel informatie. Net zoals Dagobert Duck op zijn geld zit, bezitten wij dataverzamelingen die we in ons eigen datapakhuis opslaan. Maar veel data kunnen ook leiden tot vertroebeling. Welke data zijn nog actueel en welke niet meer? En waar vind je de dataspecialist voor de data-analyse? Hoe zorg je voor de integriteit van de data en hoe voorkom je een “stuwmeer aan data waarvoor niemand in de organisatie zich verantwoordelijk voelt of enig gevoel bij heeft”, zoals Daan van Beek het omschreef in zijn artikel *Kuddegedrag* (*Od*, november 2019). Waarom niet vernietigen? Als de data niet beheerd kunnen worden, of geen nuttige toepassing hebben dan is het beter om deze te vernietigen.

Met de komst van de AVG op 26 mei 2018 is een grote bondgenoot van het vernietigen van informatie ontstaan. Vaak vergeten we dat in de Wet bescherming persoonsgegevens ook al stond dat persoonsgegevens net zo lang bewaard moesten worden als noodzakelijk. Maar nu staat dit onderwerp hoog op

de agenda. Niet-tijdig vernietigen is namelijk niet alleen een overtreding op de Archiefwet. Het is ook een overtreding van de AVG. Je kunt zelfs spreken van een datalek. Het niet-tijdig vernietigen is een inbreuk op de privacy van de burger en dient voorkomen te worden. De functionaris Gegevensbescherming is een bondgenoot om budget te krijgen om eventuele achterstanden in de vernietiging weg te werken.

Archiefwet

Tot slot willen we nog kort ingaan op de Archiefwet. Als we artikel 3 citeren, lees je dat vernietiging inherent is aan goed beheer van overheidsinformatie: ‘De overheidsorganen zijn verplicht de onder hen berustende archiefbescheiden in goede, geordende en toegankelijke staat te brengen en te bewaren, alsmede zorg te dragen voor de vernietiging van de daarvoor in aanmerking komende archiefbescheiden’. Hoelang we overheidsinformatie moeten bewaren is vastgelegd in selectielijsten. Na afloop van de bewaartermijn moet de informatie vernietigd worden. Dit is ongeacht de vorm en geldt dus ook voor papier, digitaal, fax, microfilm, etcetera. En niet enkel voor digitale informatie. Mocht uw gesprekspartner na bovenstaande redenen nog niet overtuigd zijn van het nut van tijdige vernietiging, dan kunt u altijd nog de Archiefwet erbij pakken als laatste redmiddel.

'HET NIET-TIJDIG VERNIETIGEN IS EEN INBREUK OP DE PRIVACY VAN DE BURGER'